

**RAK
KAUT
TA**

PAULA TIESSALO

ATENA

**RA
HAL
LA**

**KEITÄ OVAT VASTUULLISET
SUOMALAISET SEKSINOSTAJAT?**

© Paula Tiessalo ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Atena
Jyväskylä
atena.fi

ISBN 978-951-1-42315-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

*»Seksiin pitää liittyä itkua, naurua, sanoja, lupauksia,
kohtauksia, mustasukkaisuutta, kateutta,
jotka saavat kipinänsä pelosta, matkoista, uusista ihmisistä,
romaaneista, novelleista, unista, fantasiaista,
musiikista, tanssista, oopiumista, viinistä.»*

Anais Nin vuonna 1940 asiakkaalle,
jolle kirjoitti maksusta eroottisia tarinoita.

Teoksesta Shaun Usher: *Kirjeitä, jotka mullistivat maailmaa* (2019).

SISÄLTÖ

Alkusanat	9
Seksi ja raha: epäpyhä yhdistelmä	15
Seksityöhön liittyviä myyttejä	39
Ketkä ostavat seksiä?	51
Eka kerta jännittää	71
Raha ja kosketus	95
Raha ja tunteet	129
Raha ja hoiva	151
Huonoja kokemuksia	173
Kaapissa vai ulkona?	185
Mielikuvat asiakkaista eivät imartele	199
Lainsäädäntö ja seksin ostamisen kriminalisointi	217
Loppusanat	239
Hyvän asiakkaan vinkkilista	257
Lähteet ja kirjallisuus	273

ALKUSANAT

Heti alkuun tunnustus. Tapasin tätä kirjaa varten parikymmentä suomalaista seksipalvelujen ostajaa. Suurimman osan haastattelin kasvokkain työhuoneellani, joka sijaitsee parhaat päivänsä 1980-luvun kasinotalousvuosien aikana nähneessä toimistorakennuksessa. Rakennuksen ulko-ovi on lukossa, joten haastateltavat soittivat minulle saavuttuaan perille ja menin heitä ovelle vastaan.

Joka kerta kun puhelimeni soi ja minulle uusi ääni tervehti ja kertoi saapuneensa, sisälläni läikähti kiinnostus. Tällainen ääni ja puheen rytmi. Tuollainen murre. Miltähän äänen omistava ihminen näyttää? Mitä hän ajattelee? Minkälainen ihminen, minkälainen seksinostaja ovelle odottaa?

Ja nyt seuraa se tunnustus: laskeutuessani portaita alas ulko-ovelle leikin ajatuksissani olevani seksityöntekijä, joka menee vastaanottamaan asiakasta. Olisinko minä valmis ottamaan juuri tämän ihmisen asiakkaaksi?

Niin epäkorrektia kuin tällainen ihmisten ensisilmäyksellä arvioiminen onkin, ajatusleikin lopputulos oli silmiä avaava. Vastaus itselleni esittämäni kysymykseen oli nimittäin jokaisen ihmisen kohdalla »kyllä». Jos olisin palveluntarjoaja,

olisin ollut valmis ottamaan jokaisen ulko-ovellani odottaneen ihmisen asiakkaakseni. Jokainen heistä oli kohtelias, ystävällinen ja mukava. Yhdestäkään heistä ei pystyisi kadulla pääättelemään, että he ostavat tai ovat ostaneet seksiä.

Seksityö alkoi kiinnostaa minua neljä vuotta sitten tutustutuani yhteisen tuttavän kautta suomalaiseen seksityötä tekevään naiseen. Kävin hänen kanssaan pitkiä keskusteluja. Hän kertoi omasta työstään ja siitä, miten monenlaisia asiakkaita seksityöntekijöiden luona käy. Keskustelut saivat minut ymmärtämään, että käsitykseni asiakkaista oli kovin kapea ja täynnä ennakkoluuloja. Minua alkoi kiinnostaa, keitä asiakkaat oikeastaan ovat.

Aloin tutustua asiakkaisiin *Rakkautta rahalla* -nimimerkillä toimivan Instagram-tilin kautta. Sitä ylläpitävä Mari kertoo tilillä omista kokemuksistaan seksinostajana. Päivityksiin tulee usein kommentteja myös muilta asiakkailta tai sellaiseksi haluavilta. Kommentteja ja päivityksiä lukemalla aloin aavistaa, että meistä kuka tahansa voisi olla asiakas: ikään, sukupuoleen, ulkonäköön, yhteiskunnalliseen asemaan tai siviilisäättyyn katsomatta. Jokaisella asiakkaalla on omat, hyvinkin henkilökohtaiset syynsä ostaa seksipalveluja. Silti heidät helposti niputetaan joko luusereiksi tai hyväksikäyttäjiksi.

Kirjan nimeen on saatu Marilta lupa. Ihmissuhteissa ilmevää emotionaalista rakkautta ei luonnollisestikaan voi rahalla ostaa. Rakkaudella tarkoitetaan tämän kirjan nimessä fyysistä rakkautta, joksi seksiä joskus kutsutaan. Seksistä

puhutaan myös rakasteluna, joten fyysinen rakkaus on oiva tapa kuvata sitä. En siis väitä, että seksityöntekijöiltä voisi ostaa rakkaussuhdetta.

Meistä jokaisella on jonkinlainen mielipide seksin myymisestä ja ostamisesta. Se perustuu useimmiten median ja populaarikulttuurin luomiin mielikuviin tutkitun tiedon tai omakohtaisten kokemusten sijaan. Kaupallinen seksi haastaa monia seksuaalisuuteen, seksiin ja ihmissuhteisiin liitettyjä normeja. Usein ajatellaan, että seksi kuuluu vain parisuhteeseen. Tai että on väärin pyytää tai maksaa seksistä rahaa. Ajatellaan, ettei maksullinen kohtaaminen voi olla aito, vaan siinä on aina jonkinlaista hyväksikäyttöä.

Tämän kirjan tarkoituksena ei ole vähätellä alaan liittyviä nurjia puolia eikä ongelmia. On kuitenkin tärkeää tehdä ero vapaaehtoisen seksityön ja vastuullisen seksin ostamisen ja toisaalta väärinkäytösten ja hyväksikäytön välille. Kirja painottuu seksin ostamiseen, jossa asiakas ja palveluntarjoaja kohtaavat kuin mitä tahansa hyvinvointipalvelua ostettaessa.

Tällaisia kohtaamisia on aika paljon, valtaosa suomalaisesta seksin ostamisesta. Vuonna 2015 tehdyn Finsex-tutkimuksen mukaan suomalaisista miehistä 12,1 prosenttia on joskus elämänsä aikana maksanut seksistä. Naisista näin kertoo tehneensä 0,3 prosenttia. Karkeasti laskettuna tämä tarkoittaa, että noin 250 000 suomalaista on joskus maksanut seksistä. Halusin selvittää, keitä he ovat ja miksi he ostavat seksipalveluja.

Kirja rakentuu siten, että aluksi käydään läpi seksityöhön liittyviä uskomuksia ja asenteita. Seuraavaksi hahmotellaan, keitä seksinostajat ovat ja kuinka yleistä seksipalveluista maksaminen on. Yleiskatsauksen jälkeen sukellaan asiakkaiden omiin kokemuksiin, ajatuksiin ja tunteisiin. Tätä kirjaa varten haastatellut asiakkaat kertovat muun muassa miksi he maksavat seksipalveluista, mitä he saavat maksullisista tapaamisista ja miten raha muuttaa seksiä. Asiakkaat puhuvat myös huonoista ostokokemuksista sekä siitä, miten seksinostajiin liitetty stigma vaikuttaa heihin.

Seksityöhön ja seksin ostamiseen liittyvää häpeäleimaa eli stigmaa käsitellään kirjan loppupuolella. Siellä kerrotaan myös tarkemmin Suomen tämänhetkisestä seksityöhön liittyvästä lainsäädännöstä. Lopuksi selvitetään, että seksityö ja ihmiskauppa ovat eri asioita, ja siksi niitä ei pitäisi sotkea toisiinsa. Kirjan loppuun on koottu hyvän asiakkaan vinkkilista. Siinä käydään läpi 20 yleistä kysymystä liittyen ostoseksiin.

Olen suuren kiitoksen velkaa haastattelemilleni asiakkaille, jotka luottivat minuun ja kertoivat avoimesti seksipalvelujen ostamisen kokemuksistaan. Lämmin kiitos Aleksi, Anton, Irina, Jaakko, Jaguaari, Katri, Lifti, M, Magnus, Mari, Oliver, Pasi, Pete, Päivi, Riia, Sami, Sari ja Ville. Tätä kirjaa ei olisi olemassa ilman teitä.

Kiitos myös seksi- ja erotiikkapalveluja myyvät Ilona, Juhani, Milana, Sanna, Susa, Tiina ja Valtiatar Keiju. Eriytiskiitos suomalaisten seksityöntekijöiden verkosto FTS

Finlandille (Fair Trade Sex) ja verkoston aktivistille Jenny Snow'lle terävistä seksityötä ja asiakkaita koskevista ajatuksista. FTS-verkoston jäsenille kiitos kirjan lopussa olevien vastuullisen seksin ostamisen vinkkien laatimisesta. Seksin ostamisen hyvistä käytännöistä puhuminen on sekä asiakkaiden että palveluntarjoajien etu.

Käsikirjoituksen lukemisesta ja oivaltavista kommentteista kiitos, kustannuspäällikkö Laura Kuitunen sekä lääkäri ja seksuaalineuvoja Kukka-Maaria Aranko.

Kaikilla kirjoilla on sparraaja, joka inspiroi ja vastailee väsymättä mitä kummallisimpiin kysymyksiin. Tälle kirjalle sellainen on tietokirjailija, seksuaaliterapeutti ja seksityötä tekevä Tiia Forsström. Lämmin kiitos, Tiia!

Helsingissä, kansainvälisenä seksityöntekijöiden oikeuksien päivänä 3.3.2022

Paula Tiessalo

VTM, toimittaja, seksuaalineuvoja, seksuaaliterapeutti

SEKSI JA RAHA: EPÄPYHÄ YHDISTELMÄ

Joka kahdeksas suomalainen mies on joskus elämänsä aikana ostanut seksiä. Näin kertoo suomalaisten seksielämää ja siihen liittyviä asenteita vuosikymmenten ajan kartoittanut Finsex-tutkimus. Vuonna 2015 tehdyn kyselyn mukaan 12,1 prosenttia 18–74-vuotiaista miehistä kertoo ostaneensa seksiä. Naisista näin kertoo tehneensä 0,3 prosenttia.

Karkeasti arvioiden tämä tarkoittaa, että suomalaisista noin 250 000 on joskus maksanut seksipalveluista. Jos arvioidaan, että jokaisella joskus seksiä ostaneella on neljä läheistä ihmistä, päädytään yli miljoonaan ihmiseen. Asia koskettaa siis varsin laajaa osaa kansalaisista.

Seksuaalisuus on yksi ihmisen perusominaisuuksista. Se on meissä kaikissa läsnä syntymästä kuolemaan. Seksuaalisuus on yksilöllistä, ja se muuttuu elämän, elämäntapausten ja kumppaneiden myötä. Siihen vaikuttavat lukemattomat asiat yksilöllisestä biologiasta ja hormoneista aina yksilön saamaan seksuaalikasvatukseen ja yhteiskunnassa kulloinkin vallitseviin asenteisiin.

Seksuaalinen hyvinvointi on yhteydessä yksilön fyysisen ja mielenterveyden kokemuksiin. Itseään Suomen johtavaksi

pornoimittajaksi kutsuva tietokirjailija Ina Mikkola kirjoittaa *Runkkarin käsikirjassa*, että yksi hienoimmista asioista seksuaalisessa nautinnossa on, että se on kokonaisvaltainen mielialälääke. Seksi lievittää ja ehkäisee stressiä. Se voi helpottaa päänsärkyä tai lihaskipua. Ehkä merkittävintä kuitenkin on, että seksuaalinen itsetunto on suoraan yhteydessä ihmisen kokonaisvaltaiseen itsetuntoon.

On hyvin yksilöllistä, mistä kukin ihminen saa seksuaalista nautintoa. Mikkola muistuttaa, että seksuaalinen nautinto on universaalisti ihmisiä yhdistävä asia ja jokaisen ihmisen oikeus. On oleellista ymmärtää nautinnon käsite laajasti, sillä sen typistäminen hyvin kapeaksi voi olla este nautinnolle. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, jos seksi ymmärretään pelkkänä yhdyntänä ja seksin onnistuminen mitataan seksuaalisena laukeamisena eli orgasmina. Ajatus seksin kuulumisesta vain vakiintuneeseen parisuhteeseen voi myös haitata nautinnon tavoittelua. Mikkola haluaa kirjallaan herätellä lukijoita pohtimaan, miksi antaisimme »minkään elementin sukupuolesta, suuntautumisesta, taustasta, kulttuurista, uskonnosta tai ulkonäöstä määritellä liikaa seksuaalisia mahdollisuuksiamme saati rajoittaa nautintoamme?»

Yksi mahdollisuus seksuaalisuuden toteuttamiseen ja nautinnon kokemiseen on seksin ostaminen. Kaupallisia seksipalveluja on monenlaisia. Moni seksityötä tekevä tarjoaa niin sanottua full service -palvelua eli he harrastavat asiakkaiden kanssa fyysisistä seksiä. Osa seksityöntekijöistä tarjoaa yhdynnän sijaan esimerkiksi käsi- ja suuseksiä. Jotkut seksityöntekijät puolestaan tarjoavat jotain aivan muuta kuin

perusseksiä. Tällaisia ovat muun muassa eroottinen hieronta, escort- eli seuralaispalvelut, fetissisessiot ja BDSM-palvelut (lyhenne sanoista sidonta, dominointi, alistuminen ja sado-masokismi).

Nelikymppinen Susa on hyvä esimerkki varsin tyyppillisestä suomalaisesta seksipalvelujen myyjästä. Hän on tehnyt seksityötä noin vuoden ajan päivätyönsä ohessa. Hän kuvaillee seksityön tuovan hieman lisäansioita silloin, kun talous on tiukalla. Susa myy perinteistä seksiä eli lähinnä yhdyntää, mutta kokee usein olevansa myös seksitaitojen opettaja asiakkailleen. Asiakaskunta on varsin tyyppillistä: lähinnä keski-ikäisiä miehiä. Osa maksaa sellaisesta seksistä, jota ei parisuhteessaan syystä tai toisesta pysty toteuttamaan, osalla parisuhdeseksi on loppunut täysin. Muutamalla asiakkaalla on joko fyysisiä tai henkisiä rajoitteita, joiden takia he eivät ole onnistuneet luomaan seksisuhteita elämässään.

Asiakkaiden tarpeet ovat moninaisia, eikä kaikkea heidän ostamaansa palvelua suoraan miellä seksityöksi. Kun esimerkiksi viisikymppinen Sari menee tapaamaan seksityöntekijää, molemmilla pysyvät vaatteet päällä vyötäröstä alaspäin. Sari ei halua itseään kosketettavan. Sen sijaan hän haluaa koskettaa ja hyväillä palveluntarjoajan rintoja. Omien sanojensa mukaan hän maksaa »tissiterapiasta». Onko se seksin ostamista? Ei ehkä yleisesti käsitetyssä mielessä, mutta toisaalta mitä palvelua Sari sitten ostaa?

Entä onko kyse seksin ostamisesta, kun 43-vuotias Ville astuu sisään dominan ovesta? Ammattidomina ei riisuudu eikä hänen palveluvalikoimaansa kuulu yhdyntää eikä suu-

seksiä. Ville maksaa satoja euroja tullakseen sidotuksi yön ajaksi kiinni sänkyyn. Kuka muu kuin seksityöntekijä suosuisi rahaa vastaan pitämään häntä orjanaan? Vaikka seksikontaktia ei tapahdu, Ville maksaa seksuaalisesta palvelusta. Hän itse kuvailee ostavansa »vähän erikoisempia seksijuttuja, joita ei oikein voi kotona harrastaa».

Suomessa seksin myyminen ja ostaminen täysi-ikäisten aikuisten välillä on laillista. Kiellettyä on ostaa seksiä alaikäisiltä ja parituksen tai ihmiskaupan uhreilta. Vapaaehtoista, täysi-ikäisten tekemää seksityötä rajoitetaan kuitenkin monin säädöksin, mikä työntää seksityötä hieman epämääräiselle harmaan talouden alueelle. Seksityötä varten ei esimerkiksi voi vuokrata työtilaa kertoen rehellisesti, mihin tarkoitukseen tilaa käytetään. Hotellissa asiakkaita vastaanottava saattaa saada porttikiellon kyseiseen hotelliin tai jopa koko hotelliketjuun, jos huoneessa harjoitetun toiminnan oikea luonne paljastuu. Omassa käytössä olevasta vuokra-asunnosta voi myös tulla häätö, jos vuokranantaja saa vihiä työn laadusta. Tämä johtuu parituslaista, jonka mukaan on kiellettyä hyötyä toisen ihmisen tekemästä seksityöstä. Hotellin omistajaa tai asunnon vuokranantajaa voidaan syyttää parituksesta, jos hän tietää, minkälaisia palveluja hänen hallinnoimassaan tilassa myydään.

Lainsäädäntö rajoittaa seksipalvelujen mainostamista. Ilmoituksia ei voi julkaista esimerkiksi lehtien sivuilla, koska

laki kieltää taloudellisen hyödyn hankkimisen seksityöntekijöiden yhteystietoja välittämällä. Seksipalveluja mainostetaan sen sijaan useilla kansainvälisillä escort-sivustoilla. Monelta englanninkieliseltä sivustolta löytyy myös suomalaisten seksityöntekijöiden ilmoituksia. Käytännössä maksullista seksiseuraa voi löytää myös muun muassa netin treffi- ja keskustelupalstoilta, joissa tosin käytetään kiertoilmaisuja.

Seksityötä vaikeuttaa myös se, että maksupäätelyyritykset kieltävät palvelujensa käytön seksityöntekijöiltä. Kiellon takana vaikuttaa Yhdysvaltain tiukka lainsäädäntö, jolla pyritään ehkäisemään seksibisnekseen liittyvää ihmiskauppaa. Lisäksi seksipalvelujen myyminen ja ostaminen on laitonta monissa Yhdysvaltojen osavaltioissa, joten seksityöntekijöiden ottaminen asiakkaiksi olisi yrityksille suuri riski. Näin ollen asiakas voi maksaa kortilla vain, jos seksityöntekijä on ilmoittanut toimialakseen jotain muuta, eikä jää kiinni. Toisaalta tapaaminen maksetaan useimmiten käteisellä myös myyjän ja asiakkaan anonymiteetin säilymiseksi. Käteisen käyttäminen lisää kiusausta harmaaseen talouteen, sillä käteismaksusta annetaan harvoin kuitti eikä siitä läheskään aina makseta työntekoon kuuluvaa ansiotuloveroa eikä eläke- tai sairausvakuutusmaksuja.

Seksipalvelujen ostaminen herättää monenlaisia tunteita. Seksi on totuttu liittämään rakkauteen ja parisuhteeseen. Seksityötä Suomessa tutkineen Anna Kontulan mukaan länsimaisessa seksuaalikulttuurissa on vallalla romanttisen parisuhteen ideaali, jossa seksi tarkoittaa molemminpuolista intiimiä nautintoa. Maksullinen seksi sotii monella tavalla

normeja vastaan: se tapahtuu satunnaisissa suhteissa ilman rakkautta ja ainakin toista osapuolta motivoi raha. Seksi-työ haastaa mielikuvan seksistä yksityisenä, ei-kaupallisena asiana. Kaupalliseen seksiin liitetään usein myös ajatuksia riistosta ja väkivallasta.

Mielikuva asiakkaista on yhteydessä kaupalliseen seksiin liittyvään vahvaan stigmaan. Stigma tarkoittaa yhteiskunnan yksilöihin kohdistamaa kielteistä sosiaalista leimaa. Kärjistäen ilmaistuna seksinmyyjillä on huoran leima ja seksinostajilla hyväksikäyttäjän leima. *Seksuaalilääketiede*-kirjassa kuvataan, että vahvasti stigmatisoidut ryhmät tulevat kuuluisiksi ryhmänsä edustajina, eivät oman yksilöllisen tarinansa perusteella. Mitä marginaalisempaa asemaa stigmatisoidut ryhmät edustavat, sitä enemmän heihin liittyy uskomuksia ja negatiivisia mielikuvia. Ryhmään kuuluvat eivät kuitenkaan usein tunnista näitä mielikuvia omakseen. Mielikuvat eivät vastaa heidän arkikokemuksiaan.

Stigma on laajempi ilmiö kuin seksinostajiin kohdistuvat kielteiset mielikuvat. Stigman voimaa voi hahmottaa ymmärtämällä, että se erottelee normiin sopivat ja sopimattomat ihmiset toisistaan. Se sulkee stigmatisoidut ryhmät ulos yhteisöstä. Yksittäinen ihminen on stigman suhteen melko voimaton. Stigma tuotetaan yhteiskunnassa sosiaalisesti, mutta sen kohteeksi joutuminen on yksilöllinen, sisäinen kokemus. Yksilö ei voi irtisanoutua stigmasta. Vaikka asiakas kertoisi omista hyvistä ja molempia osapuolia kunnioittavista ostokokemuksistaan, hänet saatetaan silti leimata pelkästään toteamalla, että »seksin ostaminen nyt vaan on väärin».

Stigma vaikuttaa enemmän tai vähemmän ihmisen sisäiseen kuvaan itsestään. Sosiaalisen häpeäleiman kokonaisvaltaisuus ja voima aiheuttavat sen, etteivät asiakkaat usein halua tai uskalla puhua asiakkuudesta kenellekään. Stigman takia toisten ihmisten suhtautumista ei pysty ennalta arvioimaan. Pahimmillaan siitä voi seurata yhteisön ulkopuolelle sulkemista. On viisaampaa pitää asiakkuus omana tietonaan, salaisuutena. Vastoin omaa tahtoa salatut asiat puolestaan saattavat kuormittaa ja heikentää psyykkistä hyvinvointia. Asiakkaan kipuilu syyllisyyden ja häpeän kanssa voi myös vahvistaa seksityötä tekevän kokemaa stigmaa. Saattaa olla henkisesti raskasta joutua toistuvasti vakuuttamaan asiakkaalle, että tekee työtään vapaaehtoisesti eikä asiakas ole hyväksikäyttäjä.

Kaupalliseen seksiin suhtaudutaan edelleen ensisijaisesti moraalisenä kysymyksenä, vaikka suhtautuminen moneen muuhun aiemmin vääränä tai jopa sairaana pidettyyn asiaan, kuten sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin on normalisoitumassa. Seksi koetaan usein asiaksi, jota pitäisi saada ilmaiseksi. Jos näin ei ole, ihmisessä itsessään tai hänen arvo maailmassaan ajatellaan helposti olevan jotain vikaa. Asiakkaisiin lyödään epämiellyttävän ihmisen, luuserin tai hyväksikäyttäjän leima. Seksityöntekijöitä Pohjoismaissa tutkinut tutkijatohtori Niina Vuolajärvi kiteyttää: »Jos miettii perinteisiä kuvia seksinostajasta tai pornon kuluttajista niin tulee

mieleen jotenkin hikisiä, limaisia, epämiellyttäviä tyyppejä. Sellaisia figuureja on muun muassa populaarikulttuurissa. En tiedä, puhutaanko minkään muun alan asiakkaista samalla tavalla.» Vahvana elää myös mielikuva nousukasmaisesta menestyjästä, bisnesmiehestä tai rap-artistista, joka pönkittää egoaan näyttävillä juhlilla, joissa on tarjolla samppanjaa, huumeita ja maksullisia naisia.

Todellisuudessa asiakkaat ovat kaikenlaisia: miehiä, naisia, muunsukupuolisia ja transihmisiä; juuri 18 vuotta täyttäneitä ja yli 70-vuotiaita; vammattomia ja vammaisia; avioliitossa olevia, leskiä ja sinkkuja. Asiakkaat ovat yhtä moninainen joukko kuin satunnaisena lauantaina suuren ruokamarketin kassajonossa seisovat ihmiset. Valtaosalla heistä on ihan normaalit käytöstavat ja he kohtelevat seksityöntekijöitä hyvin. Toki asiakkaiden monenkirjavaan joukkoon mahtuu myös huonosti käyttäytyviä ihmisiä. Tähän kirjaan haastatellut asiakkaat ovat luonnollisesti ensin mainittuja. Harva seksityöntekijöihin halveksuen suhtautuva asiakas edes haluaisi antaa haastattelua tietokirjailijalle. Tarkoitus ei ole antaa bisneksestä yksipuolisen kiiltokuvamaista kuvaa, vaan laajentaa ymmärrystä asiakkaiden enemmistöstä.

Myös Suomessa toimivat seksityöntekijät ovat monenkirjava joukko. Valtaosa heistä on naisia, mutta joukossa on myös miehiä ja transukupuolisia. Ikähaitari levittäytyy parikymppisistä eläkeikäisiin. Seksipalveluja myyvät sekä suomalaiset että ulkomaalaiset. Ulkomaalaisten joukossa on Suomessa asuvia ja työkeikalla käyviä ulkomailta kotoisin olevia ihmisiä. Tutkija Anna Kontulan vuonna 2005 kirjoittamassa

raportissa *Prostituutio Suomessa* arvioidaan, että Suomessa työskenteli tuolloin vuoden aikana noin 8 000 seksityöntekijää, joista puolet oli suomalaisia. Tätä arviota suomalaisten ja ulkomaalaisten palveluntarjoajien suhteesta tukee vuoden 2015 Finsex-tutkimus, jonka mukaan miesten Suomessa ostamasta seksistä puolet oli tapahtunut ulkomaalaisen naisen kanssa ja toinen puoli suomalaisen naisen kanssa. Naisten maksulliset kumppanit olivat useimmiten suomalaisia.

Päivittäin seksityötä tekee huomattavasti pienempi joukko, sillä valtaosa palveluntarjoajista tekee seksityötä satunnaisesti tai keikkaluontoisesti. Varsinkin suomalaisista palveluntarjoajista suurin osa työskentelee alalla osa-aikaisesti. Sen sijaan maasta toiseen matkustavista ulkomaalaisista monet elättävät itsensä kokonaan seksityöllä. He viettävät Suomessa parista päivästä pariin viikkoon. Pro-tukipisteen mukaan ulkomaalaiset seksinmyyjät ovat rakenteellisesti paikallisia seksinmyyjä heikommassa asemassa ja joutuvat enemmän väkivallan kohteeksi kuin paikalliset. EU:n ulkopuolelta tuleva voidaan käännättää maasta, jos häntä epäillään seksinmyynnistä. Siksi heillä on korkea kynnyks ilmoittaa mahdollisesta väkivallasta tai muusta huonosta kohtelusta poliisille. On joitakin väkivaltaisia asiakkaita, jotka tietävät tämän ja valitsevat siksi ulkomaalaisia seksityöntekijöitä uhreikseen.

Ulkomaalaisia seksityöntekijöitä altistaa huonolle kohtelulle myös se, että heillä ei ole oikeutta sosiaaliturvaan. Seksityöstä saatavat tulot voivat vaihdella paljonkin päivästä toiseen. Taloudellisen epävarmuuden takia heillä saattaa olla

paineita ottaa vastaan esimerkiksi päihtyneitä, kovakouraisia tai arvaamattomia asiakkaita.

Seksityöntekijöiden aktiivinen osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun on Suomessa lisännyt ymmärrystä seksityötä kohtaan. Merkittävä keskustelunavaus oli vuonna 2019 tietokirjailija ja seksityöntekijä Tiia Forsströmin kirja *Am-mattirakastaja*. Forsström kertoo kirjassa laajasti omia ja kollegojensa kokemuksia suomalaisesta seksityön arjesta. Vuotta aiemmin Tomi Ros -salanimellä esiintyvä seksityötä tehnyt mies kertoi omasta kymmenen vuotta kestäneestä urastaan kirjassaan *Miesseuralainen*. Molemmat kirjat piirtävät asiallisen ja arvostavan kuvan asiakkaista.

Viime vuosina seksityöntekijät ovat järjestäytyneet ajamaan omia oikeuksiaan ja saamaan äänensä kuuluviin päätöksenteossa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. »Nothing about us without us» tunnuslause on vähitellen iskostunut keskustelijoiden ja päättäjien mieleen sen, ettei seksityöstä pidä puhua ylhäältä alas holhoten eikä seksityöntekijöiden ääntä kuulematta. Toistaiseksi asiakkaista puhutaan heitä kuulematta ja usein mutu-tuntumalla. Asiakkaiden »Nothing about us without us» -liike on vielä syntymättä.

Suomalaisten seksityötä tekevien verkosto FTS Finland (fair trade sex) perustettiin vuonna 2018 suomalaisten seksityötä tekevien vertaisryhmäksi ja ajamaan seksityötä tekevien asioita. Verkoston on yksittäisiä seksityöntekijöitä hel-

pompi tuoda päättäjille tietoa päätöksenteon tueksi ja ottaa osaa seksityöstä käytävään julkiseen keskusteluun. Verkosto kaipaa asiallista keskustelua myös asiakkaita.

FTS:n aktivisti ja seksityötä itsekin tekevä Jenny Snow kiteyttää tilanteen hersyvästi: »Kun mietin, miten asiakkaita julkisuudessa puhutaan, niin pääni lyö tyhjää. Ei heistä puhuta ollenkaan. Sitten jos puhutaan, se on leikinlaskemista tai joku jeesustelupuheenvuoro, jossa loppujen lopuksi korostuu puhujan asenne, että minä tässä nyt parannan seksityöntekijöiden tai vaikka vammaisten asiakkaiden asiaa.» Jennyn mielestä asiakkaita puhuminen auttaisi seksityöhön liitetyn stigman eli häpeäleiman purkamisessa. Kun kaupallisen seksin toisesta osapuolesta ei puhuta, jää aihe yksiulotteiseksi.

Jenny pohtii, että asiakkaita ja hyvästä asiakkuudesta vaikeneminen voi olla jopa vaarallista. Väärinkäsitysten riski kasvaa, kun asioista ei puhuta. Asiakkaita puhuminen seksityöntekijöiden kautta on sekin hieman ongelmallista, sillä asiakaskohtaamiset ovat luottamuksellisia. Kuinka reilua on kertoa asiakkaiden ominaisuuksista eteenpäin ilman heidän lupaansa? Lisäksi seksityöntekijät ovat kirjava joukko, joten kun yhdeltä kysytään minkälaisia hänen asiakkaitaan ovat, hän vastaa vain oman kokemuksensa pohjalta.

Seksi- ja erotiikka-alalla toimiville tukipalveluita tarjoavan Pro-tukipisteen toiminnanjohtaja Jaana Kauppinen näkee ongelmallisena, ettei puhe asiakkaita vastaa seksiä ostavien ihmisten omia kokemuksia. »Kun seksityöstä puhutaan vain hyväksikäyttönä, ihmiset eivät saa välineitä hahmottaa

asiakkuuttaan. Jos asiakkaalla on ollut ihan hyviä kohtaamisia seksityöntekijöiden kanssa tai vuosia kestänyt asiakassuhde yhden kanssa, millä tavalla hän olisi hyväksikäyttäjä? Hän on väistämättä yksin, kun keskustelussa ei kuulu hänen todellisuutensa.»

Seksinostajien kuuleminen monipuolistaisi ja normalisoisi kuvaa asiakkuudesta. Tämä olisi Jaana Kauppisen mukaan myös seksityötä tekevien etu, vaikka joidenkin mielestä juuri tätä normalisointia pitäisi välttää. Asiakkuuden demonisoinnin lopettaminen kuitenkin kirkastaisi kuvaa siitä, että seksin ostaminen sinällään ei sisällä väkivaltaa eivätkä seksinostajat ole jotenkin lähtökohtaisesti väkivaltaisia. Tällöin olisi helppompaa tunnistaa seksityöntekijöihin kohdistuvan väkivallan olemassaolo. Asiakkuus itsessään ei ole väkivaltaa, vaan ne asiakkaat, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti, syyllistyvät rikokseen.

Tämän kirjan tarkoituksena on monipuolistaa kuvaa seksipalvelujen ostajista. Kirja keskittyy suomalaisiin asiakkaisiin ja palvelujen ostamiseen Suomessa asuivilta seksityöntekijöiltä. Seksiä ostetaan usein myös ulkomailla matkustettaessa ja ulkomaalaisilta Suomessa. Niissä on omat erityispiirteensä, joita tämä kirja käsittelee vain ohimennen silloin, kun haastateltava nostaa aiheen esiin.

Seksi- ja erotiikka-alan töiden kirjo on laajaa. Tässä kirjassa keskitytään sellaisiin seksipalveluihin, joihin liittyy

jonkinlainen eroottinen kosketus, olkoon se sitten yhdyntää ja suuseksiä tai sitomista ja kivun tuottamista. Mukana ovat myös seuralaispalvelut ja lyhyt kurkistus striptease-maailmaan, mutta pääpaino on perinteiseksi koetussa seksiaktisissa ja BDSM-palveluissa. Ulkopuolelle jäävät muun muassa maksulliset livekamera- ja puhelinseksipalvelut. Näillekin on omat asiakaskuntansa.

Kirja on kirjoitettu asiakkaan näkökulmasta, mutta seksityötä tekeviä kuunnellen.

Seksipalveluista maksavia kutsun tässä kirjassa sanoilla asiakas, seksinostaja tai ostaja. Ostotapahtumasta käytän sanoja seksin ostaminen, ostoseksi tai maksuseksi. Käytän seksipalveluja myyvistä sanoja seksityöntekijä, palveluntarjoaja tai myyjä. Olen tietoinen siitä merkityserosta, mikä on sanojen seksityöläinen ja seksityöntekijä välillä. Työläinen viittaa jonkun toisen ihmisen tai yrityksen palkkalistoilla olevaan työsuoritteeseen tekijään. Seksityöntekijä kuvaa paremmin seksityöntekijöiden todellisuutta yksityisyrittäjinä.

Sen sijaan en käytä sanaa prostituutio enkä prostituoitu, paitsi niissä yhteyksissä, joissa sitä on käytetty alkuperäisissä lähteissä. Näihin sanoihin liittyy vahvasti holhoava ja uhriutettava sävy sekä historiallista taakkaa. Pro-tukipiste suosittelee, ettei näitä sanoja käytettäisi.

Olen haastatellut kirjaa varten 16 seksipalvelujen ostajaa, kahdeksaa seksityöntekijää ja yhtä miestä, joka on elämäntilanteestaan riippuen sekä asiakas että palveluntarjoaja.